

Jaarverslag Humanistisch Archief 2010

Sinds juni 2011 is de naam gewijzigd in Humanistisch Historisch Centrum

1) Algemeen

In 2010 is er, zeker gezien de bescheiden bemensing, weer veel werk verzet en tot stand gekomen. Dat wil echter niet zeggen dat alles vlekkeloos verliep. Want zo kwam vooral het digitaliseringsproject bij gebrek aan vrijwilligers helaas nog nauwelijks van de grond. Maar gelukkig is ook in 2010 weer volop aangetoond dat het Archief het meeste dat zij zich voor 2010 had voorgenomen heeft uitgevoerd. Navolgend een beknopt overzicht van alles wat er in 2010 speelde en tot stand is gebracht.

2) Voornemens en bereikte doelen

Meerjarenbeleid 2011 - 2014

Om voor zichzelf, maar vooral ook voor de humanistische organisaties waarvoor het Archief haar activiteiten verricht (en voor de buitenwacht) goed in beeld te brengen welke zaken door het Archief worden aangepakt en uitgevoerd, is door het bestuur in samenwerking met de medewerkers een Meerjarenbeleid 2011 – 2014 opgesteld. Het werd geaccordeerd in de algemene bestuursvergadering van mei en vervolgens ter kennis gebracht van de Humanistische Alliantie en de daarbij aangesloten organisaties. Het MJB-plan zet scherp de missie van het HA neer te weten: het leveren van een belangrijke bijdrage aan het behoud en de verspreiding van het humanistisch culturele en levensbeschouwelijke erfgoed door te zorgen voor drie kernzaken: archiveren, documenteren en publiceren. Vervolgens staat aangegeven wat er ten aanzien van deze drie zaken in de komende jaren aan concrete activiteiten is voorgenomen en via welke organisatievorm een en ander gestalte zal krijgen. Feit is, dat er gewerkt wordt met minimaal een kleine betaalde basisstaf die (vooralsnog) bestaat uit een directeur (0,2fte.) en een algemeen medewerker (1 fte) waarmee de aangegeven structurele kerntaken grotendeels kunnen worden verricht. Inderdaad grotendeels, want steeds zal een gedeelte van het voorgenomen werk alleen uitgevoerd kunnen worden door inschakeling van vrijwilligers. Het Archief kon tot nu toe gelukkig daadwerkelijk een beroep doen op (deskundige) vrijwilligers. Ook in de toekomst zal dit hard nodig zijn en blijven.

In het MJB-plan is tevens een financiële paragraaf opgenomen waarin wordt aangegeven wat de voorziene structurele- en niet structurele kosten in de komende jaren zullen zijn. Het Archiefbestuur ging er bij de opstelling van het plan van uit dat de humanistische organisaties bereid zouden zijn om gezamenlijk de structurele kosten (begroot op euro 95.000 per jaar) voor hun rekening te nemen. Aan het eind van het verslagjaar was hierover evenwel nog zo veel discussie gaande dat dit het Archief ernstig zorgen baarde.

Personeel in 2010

Naast de vaste professionele staf van in totaal 1,2 fte. en één medewerker gedetacheerd voor 0,4 fte., wordt er gewerkt met een aantal vrijwilligers in diverse projecten:

Project	Vrijwilliger
Nationaal oral history project 'Verteld Verleden'. Digitaliseren en transcriberen van interviews	5
Bewerken archief Homo- en lesbische werkgroep van het Humanistisch Verbond	1
Jongeren Vredes Actie	1
Ontsluiten van tijdschriften	1
Bureau ondersteuning	1
Naamsverandering Humanistisch Archief in Humanistisch historisch centrum	1

De vrijwilligers werken allen part-time aan hun projecten en leveren een zeer waardevolle bijdrage aan het Humanistisch Archief.

Vrijwilligersbeleid

Gegeven het feit dat het HA in de afgelopen jaren tevens met vrijwilligers werkte en ook in de toekomst het voorliggende werk alleen aan kan als daarbij gerekend kan worden op vrijwilligersinzet, is door het bestuur in 2010 een "Vrijwilligersbeleidsnota" opgesteld. Er wordt in aangegeven wat de rechten en plichten van de HA-vrijwilligers precies inhouden. Ook is er een eenvoudige vrijwilligersovereenkomst die (nieuwe) vrijwilligers bij het HA geacht worden te ondertekenen, ingevoerd.

Acquisitie van archieven in 2010

Conform ons selectief acquisitiebeleid niet veel meters maar wel waardevol materiaal.

Archief:	aantal strekkende meters
A.L. den Broeder	0,5 m
Homo en lesbische werkgroep van het Humanistisch Verbond	1 m
HV afdeling Grift Vallei	1 m
Archief Tjeenk Willink	0,20
Archief Huygens (1 ^e voorzitter HV afdeling Rotterdam)	0,20

Archiefbewerkingsproject

In het verslagjaar is het archiefbewerkingsproject (waarmee de archieven van de humanistische organisaties die aan ons zijn toevertrouwd beter toegankelijk worden gemaakt en geconserveerd) voortvarend voortgezet. Bij de uitvoering is de samenwerking met anderen en dan met name met archiefbureau Voorzee gecontinueerd. Uiteindelijke bestemming van de bewerkte humanistische archieven is het Utrechts Archief, waarmee in 2009 een overeenkomst voor de opslag van humanistische archieven is gesloten. De acties om te zorgen voor gedegen opslag van humanistisch archiefmateriaal vroeg vanzelfsprekend om goede afspraken met en financiële bijdragen van humanistische organisaties. Het archiefbewerkingsproject wordt meegefinancierd door het Prins Bernhard Cultuurfonds en het VSB fonds. Beiden ontvingen van onze penningmeester een tussentijdse rapportage. In 2011 zal een definitieve verantwoording en afrekening volgen want als alles gaat zoals is gepland en beoogd, kan het archiefbewerkingsproject in de tweede helft van 2011 worden afgesloten.

Digitaliseringsproject

In het HA- jaarverslag 2009 is vermeld dat binnen de context van de deelname aan het ontwikkelingsproject 'Verteld Verleden', waarin wordt samengewerkt met Aletta (voorheen IIAV), het gesprek over de digitalisering van bij het Archief aanwezig audiovisueel materiaal weer was aangezwengeld. Besloten is toen om het digitaliseren van het op de plank liggende beeld en geluid materiaal (geluidscassettes met interviews en opnames van radioprogramma's, geluidsbanden op spoel en videobanden) ter hand te nemen. Het Archief gaf er bij aan dat het digitaliseren de nodige tijd en inzet

van medewerkers zou gaan vragen. In 2010 is met inzet van ons bureau al wel het nodige materiaal op magneetband gedigitaliseerd. Het vinden van voldoende vrijwilligers om het materiaal af te luisteren en aan de gedigitaliseerde bestanden een inhoudsopgave en korte beschrijving toe te voegen bleek echter een bottleneck. Wel kon het Archief korte tijd beschikken over een vrijwillige coördinator, de heer Rolf de Jong, maar deze moest zich om privé redenen al snel terugtrekken. Het resultaat hiervan is dat er feitelijk nog weinig bestanden zijn ontsloten. Buiten dat geldt dat de technische ontwikkeling van het Verteld Verleden project minder snel is gegaan dan verwacht. In 2011 hoopt het Archief wat dat betreft meer te mogen verwachten.

Archief HVB geïnventariseerd

In het kader van een jubileumboek van het Humanistisch Vredesberaad (HVB) is, met behulp van vrijwilligers het archief van deze organisatie bewerkt en ontsloten. Het HVB-archief zal vervolgens eind 2011 bij het Utrechts Archief worden ondergebracht.

Voorlichting & Publicaties

- ✓ Nieuwsbrief.
In 2010 verscheen de HA-Nieuwsbrief voor het eerst in digitale versie. Een grote stap voorwaarts in de nieuwsvoorziening aan de donateurs en overige belangstellenden. Daarnaast werd ook gestart met werkzaamheden aan een website nieuwe stijl. Het Archief dacht met de UvH mee bij het opzetten en inhoudelijke vullen van een website met content management systeem. Naar verwachting zal de site in juni 2011 online komen.
- ✓ Vraagbaak:
In 2010 zijn in totaal 43 vragen binnengekomen via de vraagbaak van de website maar ook buiten de website om.
Onderwerpen
 - Bestellen van boeken van het Humanistisch Archief. Met name de Erfgoedreeks van het HA.
 - Verzoeken voor opsturen kopie publicaties en artikelen.
 - Aanvragen voor kopie van foto's en illustraties
 - Verzoeken om informatie over bijeenkomsten
 - Hulp bij het schrijven van een scriptie of presentatie over humanisme
 - Vragen over oprichtingsdatums van HV afdelingen ivm jubilea.
 - Hulp bij het zoeken naar personen uit het verleden.
 - Vragen over overleden personen en hun rol binnen de humanistische beweging.

- Vragen over opheffen humanistische instellingen (bijvoorbeeld HMS, HSN)
 - Informatie over hoe lid te worden van het HV.
 - Vragen over (religieus) humanisme en religie
- ✓ “Humanisme, politiek en de publieke ruimte”
Op 7 mei werd aan de Universiteit voor Humanistiek (UvH) met onze medewerking een symposium over het thema “Humanisme, politiek en de publieke ruimte” georganiseerd. Dat het onderwerp aansloeg bleek uit de opkomst. De bijeenkomst was dagen voor aanvang al volgeboekt. Tijdens dit symposium werd HA-voorzitter Rob Tielman in het zonnetje gezet vanwege het vers verschenen boek “*Rob Tielman. Een begeesterd humanist*” (Humanistisch Erfgoed deel 12) waarin een groot aantal van zijn in de loop der tijd geschreven teksten bijeen zijn gebracht. Drie promovendi van het J.P. van Praag Instituut, Wouter Kuijman, Elise van Alphen en Vincent Stolk, gaven in een kort referaat reacties op Tielman’s werk en de betekenis er van voor het humanisme en de humanistische beweging. Waarna Ineke de Vries, directeur HV de “humanistische meetlat” presenteerde waarmee politieke partijen op humanistische waarden kunnen worden getoetst. Prof. Dr. James Kennedy hield een lezing over het thema (on)verdraagzaamheid sinds de jaren ’60 en de rol van levensbeschouwing in het politieke debat. HV voorzitter Rein Zunderdorp reageerde met een co-referaat. Waarna aan de hand van stellingen een discussie startte met de zaal en vier politici. De bijeenkomst werd afgesloten door UvH rector Hans Alma.
- ✓ Boekuitgave
Zoals al eerder aangegeven verzorgde het Archief in het verslagjaar de uitgave van het boek “*Rob Tielman. Een begeesterd humanist*” onder redactie van Bert Gasenbeek en Floris van den Berg. Het boek verscheen in mei als deel 12 in de reeks Humanistisch erfgoed.
- ✓ Humanistische Canon
Ook in 2010 is door het Archief weer vol overgave gewerkt aan het uitbreiden van de Humanistische Canon, die te lezen is op onze website en op de website van Human.nl. Bert Gasenbeek is redactielid van het Humanistische Canon.
- ✓ Beekbergen Jubileum
Door het Archief is meegewerkt aan de jubileum uitgave ter ere van het 60 jarig bestaan van het humanistisch centrum Beekbergen. Gezorgd is voor tekst en beeldmateriaal.

- ✓ Advies Boekerij DVG
Op verzoek van De Vrije Gedachte is een advies opgesteld waarin staat aangegeven op welke wijze en waar de boekerij van DVG het best bewaard en optimaal toegankelijk kan blijven. Tevens is aangegeven welke rol het Archief in de realisatie van het een en ander kan betekenen.
- ✓ Publicaties Multatuli-jaar
Ter voorbereiding van het Multatuli-jaar is het nodige voorbereidingswerk verricht om er voor te zorgen dat er in 2010 op bijzondere wijze aandacht wordt besteed aan deze vrijdenker. Onder redactie van Bert Gasenbeek verscheen de bundel *'Misschien is niets geheel waar ... en zelfs dát niet'*. *Multatuli: inspiratiebron voor vrijdenkers en humanisten.* (Papieren Tijger/ De Vrije Gedachte, 2010)
- ✓ Multatuli dag
In samenwerking met De Multatuli Vereniging en De Vrije Gedachte werd op 8 december aan de Universiteit voor Humanistiek in Utrecht een goed bezochte bijeenkomst georganiseerd.
- ✓ Publicatie Jongeren Vredes Actie (JVA)
In het verslagjaar is veel onderzoek verricht naar de Jongeren Vredes Actie (JVA). Een aantal oprichters van het Humanistisch Verbond (1946) kenden elkaar uit het vooroorlogse JVA. Het onderzoek zal uitmonden in een publicatie die eind 2011 zal uitkomen.

3. Bestuur

Gedurende het jaar bestond het algemeen bestuur (AB) uit de volgende personen. Voorzitter Rob Tielman, secretaris Michael Kerkhof, penningmeester Henk Engelsman, leden Rudolf de Jong en Willeke Los. De bestuursvacature bestemd voor een kandidaat uit de archiefsector bleef onvervuld. In het afgelopen jaar vonden er twee AB-vergaderingen plaats (10 mei en 20 november) waarin de volgende zaken aan de orde kwamen.*Behandeling en vaststelling van het algemeen en het financieel jaarverslag 2009; *de keuze van een nieuwe naam (Humanistisch Historisch Centrum); *de vaststelling van een HHC-Meerjarenbeleid 2011- 2014 (inclusief een financiële paragraaf); *het Archiefproject; *de structurele financiering van onze activiteiten.

Het laatst genoemde punt vroeg bijzondere aandacht vanwege het feit dat de Humanistische Alliantie ons in november liet weten voornemens te zijn om haar jaarlijkse bijdrage aan het HHC te willen afbouwen. Door het HA-bestuur zijn de te voorziene gevolgen van een dergelijke stap (een aanzienlijke reductie van de activiteiten en de dienstverlening van het

HHC ten nadele van de humanistische beweging) op een rij gezet en onder de aandacht van alle Alliantieleden gebracht. Met de bedoeling om de ongunstige financiële vooruitzichten en de hieraan verbonden nadelige gevolgen te keren. Het eerste resultaat van deze actie (november) was dat het Alliantiebestuur haar voornemen tot afbouw van haar jaarlijkse bijdrage vooralsnog schraptte en zich bereid verklaarde met het HHC te overleggen over een passend systeem van jaarlijkse bijdragen aan het HHC vanuit de humanistische achterban. Gesprekken hierover zijn in het eerste kwartaal 2011 gepland. De uitkomst hiervan is van grote betekenis voor de mate waarin de HHC beleidsvoornemens uit het Meerjarenbeleidsplan 2011-2014 kunnen worden gerealiseerd.

Het dagelijks bestuur van het Archief hield in principe vierwekelijks een vergadering. De bestuursvergaderingen (zowel DB als AB vergaderingen) zijn tevens bijgewoond door Bert Gasenbeek als HA-directeur en door onze algemeen medewerker Jules Brabers. Gedurende de eerste helft van het jaar werd de verslaggeving en vergadervoorbereiding mede verzorgd door mevrouw Ruth Bijl van Duyvenbode die in die periode optrad als bureauvrijwilliger. Helaas gaf zij in juli aan met haar vrijwilligerswerk voor het HHC te stoppen.

Drs. Michael Kerkhof, secretaris van het Bestuur.